



NEVRUZ VE GÜNLERLE İLGİLİ ÇAĞATAYCA YAZILMIŞ BİR METİN ÜZERİNE DEĞERLENDİRME

[Araştırma Makalesi / Research Article]

Recep TEK*

Geliş Tarihi: 01.05.2019

Kabul Tarihi: 20.05.2019

Özet

Halk inanışları içerisinde günlerin önemli bir yeri vardır. Çok eski zamanlardan itibaren insanoğlu günlere özel anlamlar yüklemiş ve günleri karşılaştığı olumlu ya da olumsuz durumların sebebi olarak görmüş, yaşadığı iyi veya kötü şeyleri günlerle ilişkilendirmiştir. Günleri uğurlu-uğursuz şeklinde sınıflandıran insanoğlu, yapılacak iş ve eylemlerin hangi günlerde yapılmasının daha uygun olacağı ile ilgili tespitlerini ortaya koymuştur. Bu bağlamda belli iş ve eylemler, ritüeller, ziyaretler, tedavi uygulamaları vs. belli günlerde gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla günler, insanlar için her zaman büyüsel bir nitelik taşımış ve insanoğlu günlere olumlu ve olumsuz anlamlar yükleyerek onlara majik bir güç atfetmiştir. Tabiatın yeniden canlanışını ifade eden Nevruz, yüzyıllardır dünyanın farklı yerlerinde yaşayan muhtelif milletler tarafından kutlanan önemli bir gündür. Baharı, bereketi, yeni yılı çağrıştıran, doğanın yeniden canlanışıyla kötülüklerden arınıp temizlenmeyi ifade eden ve bunlara ait inanış ve pratikler ihtiva eden Nevruz, çok eski zamanlardan itibaren Türklerde özel bir gün kabul edilmiş ve bugün de çeşitli ritüeller gerçekleştirilmiştir. Makalenin konusunu teşkil eden Çağatayca kaleme alınmış "Nevrüz-ı 'âlemniñ beyânıdur" başlığını taşıyan metin, Nevruz'un günlerle olan ilişkisini ihtiva etmektedir. Kim tarafından kaleme alındığı bilinmeyen bu metinde, müellif metinde yer alan bilgilerin İbn-i Tirmizî'den rivayet edildiğini belirtmiş ve pazar gününden başlayarak Nevruz'un denk geldiği günlere göre o yılın nasıl geçeceği ile ilgili açıklamalara yer vermiştir. Bu tespitler, tarihi süreç içerisinde halkın gözlemlerinin, yaşadığı tecrübelerin ve bu tecrübeler neticesinde yaptığı değerlendirmelerin bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Günler, Nevruz, Nevruz ve gün ilişkisi.

EVALUATION ON A TEXT WRITTEN IN CHAGATAI ABOUT NAWRUZ AND DAYS

Abstract

In folk beliefs, days have an important place. Since ancient times, human beings have given special meanings to the days and have seen the days as the cause of the positive or negative situations facing them, and have associated good or bad things with the days. Human beings, who classify the days in the form of auspicious and sinister, have determined on which days it will be more appropriate to do the work and actions to be done. In this context, certain work and actions, rituals, visits, treatment practices, etc. were performed on certain days. So the days have always been a magic character for humans, and mankind has attributed a magic power to them by uploading positive and negative meanings to the days. Nevruz, which expresses the revival of nature, is an important day celebrated by various nations living in different parts of the world for centuries. Nawruz, which evokes the spring, blessings, the new year, the reanimation of nature and cleanses of evil, and contains the beliefs and practices belonging to them, has been adopted as a special day in the Turks from ancient times and this day rituals were carried out. The text that

* Doç. Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Halk Bilimi Bölümü, e-posta: receptek@nevsehir.edu.tr
Orcid: 0000-0002-5169-6293

bears the title of “Nevrüz-ı âlemniñ Beyânidur”, which constitutes the subject of the article, contains the relationship of Nawruz with the days. In this unknown text, the author stated that the information contained in the text was narrated by Ibn-ı tirmizî, and the announcement of how to pass that year according to the days of Nawruz, starting Sunday. These findings are seen as a result of the observations of the people in the historical process, the experiences experienced, and their assessments as a consequence of these experiences.

Keywords: Days, Nawruz, Relationship between Nawruz and Days.

Giriş

Halk inanışlarında sayılar, renkler, kalıp sözler, şekiller, benzerlikler önemli bir fonksiyona ve işleve sahip olmuştur. Bu inanışlar içerisinde günlerin de önemli bir yeri vardır. Günlere ait inanışlar, insanoğlunun yaşamında mühim bir yer tutmuştur. İnsanlar günleri karşılaştıkları olumlu ya da olumsuz durumların sebebi olarak görmüşler (Veren, 2014: 36) ve yaşadıkları iyi veya kötü şeyleri günlerle ilişkilendirmişlerdir. Haftanın günlerinin insanlar için bu derece önem arz etmesinde, insan yaşamını doğrudan veya dolaylı olarak etkilediğine inanılan büyüün ve büyü uygulamalarının önemli bir rolü vardır. Zira büyü işleminin amacına ulaşması için onun belli bir yer ve zamanda gerçekleşmesi gerekmektedir. Zaman olarak bu, haftanın belli bir günü, günün ya da gecenin belli bir vakti veya saatidir (Mauss, 2011: 93).

M. Eliade, Babilli hekimlerin kimi uğursuz günlerde hastalara bakmadıklarını, bu günlerin aynı zamanda kralların yetkisini uygulayamadığı günler olduğunu ifade eder. Ona göre bu günlerde kozmik uyumda bir kopma ve uyumsuzluk yaşanmakta, insan eylemleri büyüsel bir mühür altında bulunmakta ve bu nedenle uğursuz sayılan bu günlerde savaşmak da doğru değildi (Eliade, 2002: 76).

Mauss ise ayinlerin gerçekleştirileceği anın özenle saptandığını belirterek şöyle devam eder: “Haftanın her günü bir değildir; diğer günlerden ayrı olarak cuma günleri ve Saba günü özellikle tercih edilir. Hafta keşfedildikten sonra ayin, sabit bir güne tahsis edilmiştir. Aynı şekilde ayin tarihi bir aylık süre içerisinde saptanır ancak bu tarih, tercihen özellikle ayın büyüme ve küçülme dönemlerine gelecek şekilde belirlenir. Ay tarihleri sabit olarak gözlemlenen tarihlerdir.” (Mauss, 2011: 93).

P. Naili Boratav’ın Bayır’dan naklettiği “İki kişiyi birbirinden ayırmak murad edildikte yekşenbe (pazar) günü ikinci ve kuşluk saatlerinde iki parça ekmeğe yazılıp (yazılacak şeyler gösterilmiş) birini köpeğe, birini kediye yedire.” (Boratav, 2003: 139) ve “Kırk bir adet kızıl üzüm alıp her birine bir kerre ‘Amenerresfil’ suresini okuyup üfüre. Kırk bir adet kızıl üzüm okunup tekmiil olduktan bir tava içerisine koyup kavura. Kavururken ‘Ak dut, kara dut, filanı falana tut’ diye. (Burada ilgili kişilerin adları söylenecek.) Üzümler kavrulmazdan önce bir parça kızıl toprak, bir parça sarı toprak, bir parça da kara toprak ala. Bu toprakları önüne koya. Bادهu eline biri beyaz, diğeri siyah iki dut çubuğu ala. ‘Kızıl toprak gibi kızsın, sarı toprak gibi sararsın, kara toprak gibi kararı kalmasın, hiç durmasın, eğlenmesin, gelsin’ diye; dut çubukları ile üzümleri kavura. Lakin cuma günü sala vakti ola.” (Boratav, 2003: 141) şeklinde tarif edilen muhabbet büyü örneklerinde uygulamaların gerçekleştirileceği günün bizzat belirtilmesi Eliade ve Mauss’un yukarıda ifade ettiklerini somutlaştırması ve günlerin insan yaşamındaki ve özellikle bir insan eylemi olan büyülerdeki önemini göstermesi açısından kayda değerdir.

Günlerin İslam inancında da önemli bir yerinin olduğu görülmektedir. Ahmed bin Hanbel’den rivayet edilen bir hadise göre ‘Allah dünyayı yedi günde yaratmıştır.’ Buna göre Allah, “Cumartesi günü toprağı, pazar günü dağları, pazartesi günü ağaçları, salı günü kötülükleri, çarşamba günü nuru, perşembe günü hayvanları ve cuma günü de Hz. Adem’i (insanı) yaratmıştır.” (Kocatürk, 1982: 286-287).

Türk kültüründe günlerin önemini Osmanlı döneminde kaleme alınmış kimi yazmalarda görmek mümkündür. Bu yazmalarda günler uğurlu ve uğursuz şeklinde sınıflandırılmış ve yapılacak iş ve eylemlerin hangi günlerde yapılmasının daha uygun olacağı ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Bu eserlerde, halkın pazartesi, perşembe ve cuma günlerini uğurlu saydıkları görülmektedir (Özergin, 1974: 7028).

Günlerin bu şekilde sınıflandırılmasına ve onlara özel bir anlam yüklenmesine Anadolu'nun güney illerinde yaşayan Türkmen topluluklarında tesadüf edilmektedir. Onlara göre "Pazar, pazartesi, çarşamba, perşembe günlerinde biçki biçmek, çamaşır yıkamak çok iyi sayılır. Cuma günü yalnız yolculuk iyi sayılır, başka işle ilgilenmek iyi değildir. Perşembe günü tırnak kesenin, tıraş olanın dini artar. Cuma günü tırnak kesenin, tıraş olanın malı artar. Cumartesi bir çocuk ana rahmine düşerse, o çocuğun kan dökücü bir insan olacağına inanılır. Cumartesi günlerinde ekin ekmek, yol yürümek çok iyi sayılır. Pazar ve pazartesi günleri çift sürmek, iş görmek hayırlıdır. Salı günü yalnız bir işin başlangıcında fena sayılır; fakat başlanmamış bir işe salı günü devam etmek fena değildir.¹" (Yalman, 1977: 59).

Konya-Ermenek bölgesinde de günlere özel bir anlam yüklenir. Burada, "Salı günü iyiler günüdür. Bunun için iş yapmak pek doğru görülmez. Bundan dolayı da salı ve cuma günü yola çıkmak pek makbul değildir. Salı günü doğan çocuğun şehit olacağına inanılır. Perşembe ve Cuma günleri ruhların kendi mezarları üzerine çıktığına ve etrafı seyrettiğine inanılır." (Aydın, 1982: 3-4).

Bingöl halkı bazı günleri uğurlu, bazı günleri ise uğursuz olarak kabul etmiştir. Bingöllülere göre de "Pazartesi günleri evden kimseye soğan verilmez. Eğer verilirse o evdeki acının soğan verilen eve geçeceğine inanılır. Salı günü düğün yapılmaz ve bazı şeylerin salı günlerinde yapılması, uğursuzluk olarak görülür. İlbaharda "kara çarşamba" adı verilen günün gecesinde evde bulunan kap kacakların üstü kapatılır ve evde bulunan bir şeylerden sadaka verilir. Perşembe ve cuma günü hayırlı günler olarak kabul edilir. Yeni doğan bebek perşembe veya pazartesi günü yıkanır. Cuma günü yıkanan çocukların ömürlerinin kısa olacağına inanılır. Cuma günleri çamaşır yıkanmaz. Cuma günü tırnağını kesen kişinin diğer cumaya kadar başına kaza, bela gelmeyeceğine inanılır. Cuma günleri yaş odun kesilmez, ekin biçilmez. Cuma günü meleklerin evlere geldiğine ve Allah'ı zikrettiğine inanıldığı için o gün evde dikiş yapılmaz ve ev süpürülmez. Cuma günü, Cuma namazına kadar ağaç kesilmez. Perşembeyi cumaya bağlayan gece o evde daha önceden vefat kişinin ruhunun eve geldiğine inanıldığı için Yasin okunur ve ölen kişiye dua edilir." (Irmak, 2018: 216-217).

Batı Trakya'da da günler uğurlu, uğursuz ve ne uğurlu ne de uğursuz şeklinde değerlendirilmiştir. Batı Trakya halkının inanışına göre de "Pazartesi, uğurlu, hayırlı günlerdendir. İş başı yapılır, kız istenir, nikâh kıyılır. Yemek davetleri (geze) yapılır, çamaşır yıkanır, ev sıvanır, temizlenir. Salı ne uğurlu ne de uğursuz gündür. Çamaşır yıkanmaz, paklık yapılmaz, yorgan çarşafılanmaz, iş başı yapılmaz. Yapılırsa o işin sallanacağına inanılır. Başlanmış işe devam edilir. Düğün başlatılır. Çarşamba, uğursuz sayılan günlerdendir. Çamaşır yıkanmaz, sıva, süpürge yapılır. Saç-sakal tıraşı yapılır, tırnak kesilir, temizlik yapılır. Perşembe, uğurlu günlerdendir. O gün yapılan ve başlatılan her işin uğur getireceğine inanılır. O gün de pazartesi günleri yapılan işler yapılır. Gelin almağa gidilir. Nişan değişir, mevlit okutulur. Perşembe akşamları da çörek, döndürme, lokma yapıp çocuklara yedirilir. Cuma, hayırlı günlerdendir. Düğün başlatılır. O gün fırın kızdırılmaz, çamaşır yıkanmaz. Eğer üç cuma üst üste çamaşır yıkanırsa yıkayan kişinin öleceğine inanılır. Ölmüş çocuğu olan anne o gün eline iğne iplik almaz. Alırsa çocuğunun su ibriğini deleceğine inanılır. Cumartesi (halk dilinde pazar), en uğursuz gün olduğuna

¹ Ayrıca bkz. (Artun, 2008: 37, 63).

inanılır. O gün yapılan hiç bir işten hayır gelmeyeceğine inanılır. O gün için şöyle denir: 'Domuzların bile tüyünü dökmediği gün'. Sadece başlatılmış işe devam edilir. Pazar (Ha& dilinde eski pazar), ne uğurlu ne de uğursuz günlerdendir. İş başı yapılmaz. Başlanmış işe devam edilir. Gelin almağa gidilir. Pazar akşamı kız istemeğe gidilir." (Dede, 1978: 131-132).

Bunların yanı sıra Doğu Anadolu'da sancılı olan kırklı çocuklar pazartesi ve perşembe günleri banyo yaptırılmış (Türkdoğan, 1982: 594), Kastamonu'da yorgan pazartesi ve perşembe günleri kaplanmış, dünürlüğe salı ve perşembe günleri gidilmiş, salı ve cumartesi günleri elbise kesilmemiş, Bartın'da salı ve cumartesi günleri elbise yıkanmamış (Abdulkadiroğlu, 1997: 183, 208), yörüklerde salı ve cuma günleri göç yapılmamış (Artun, 2008: 48), Anadolu'nun pek çok yerinde salı günü tırnak kesmenin uğursuzluk getireceğine inanılmış (Küçükbezirci, 2006: 132), Mut ve çevresinde cılız çocuklar üç çarşamba değirmen taşının üzerinde döndürülmüş (Tanyu, 1973: 124), Anadolu'da Şubat ayının ilk çarşamba gününde bir yıl boyunca sağlıklı olmaları amacıyla bütün hayvanların sağ tarafından, üç kıl çekilmiş (Güngör ve Köylü, 2015: 64), Mut'ta yürüyemeyen çocuğun yürümesi için cuma günü cami, türbe, minare yanına ziyarete götürülüp bunların etrafında döndürülmüş (Tanyu, 1973: 124), Adana'da belli bir yaşa geldiği halde evlenemeyen kızların kismetlerini açmak için yapılan kilit açma uygulaması cuma günü yapılmış (Artun, 2008: 23), Adana Kozan'da yağmur yağdırma töreni cuma günü yapılmış (Artun, 2008: 207), Tekirdağ'da, çocuk kolay yürüsün diye cuma günleri koltuğu altından tutularak sallanmış, uyumayan çocuklar cuma günü okutulmuş, konuşamayan çocuğun üç cuma selasında babasının eski ayakkabısıyla ağzına vurulmuş (Artun, 2008, 253-254), Harput'ta, ruhların genellikle cuma geceleri ile mübarek gecelerde evleri ziyaret ettiğine inanılmış, özellikle cuma günleri güzel kokulu yemeklerin pişirilmesine özen gösterilmiş (Araz, 1995: 77), Balıkesir dolaylarında ve Konya'da yaşayan Türkmenler arasında pazartesi, perşembe ve cuma günleri ad koyulmuştur (Ülkütaşır, 1976: 374).

Anadolu'da türbeler gibi çeşitli ziyaret yerlerine de belirli günlerde gidildiği ve ziyaret yerleri etrafındaki birtakım pratiklerin halk tarafından o günlerde gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu bağlamda Bingöl'de türbelere ve diğer ziyaret yerlerine perşembe veya cuma günü gidilmiştir (Irmak, 2018: 215). Adana'da yatırlardaki evlialara belli günlerde gidildiğinde arzu ve isteklerin gerçekleşeceğine inanılmıştır. Bu sebeple Adanalılar, Bulut Dede, Cabbar Dede, Çoban Dede ziyaretgâhlarının her gün, Bilal-i Habeşi ziyaretgâhının salı, Nuh Nebi ziyaretgâhının çarşamba, Yedi Kardeşler, Ağca Baba, Ali Dede ziyaretgâhının perşembe, Süleyman Efendi, Sait Dede, Yedi Kardeşler ziyaretgâhının cuma, Cafer-El Tayyar, Hurmalı Dede ziyaretgâhının cumartesi, yine Nuh Nebi, Sadık Sultan, Hurmalı Dede ziyaretgâhının pazar günleri ziyaret edilmesinin daha makbul olacağına inanmışlardır (Artun, 2008: 81). Mersin Silifke'deki Hürü Kızı ziyaretgâhi Çarşamba günü (Sever, 2016: 252), Kayseri'deki Seyyid Burhanettin türbesi Cuma günü, Şeyh İbrahim Tennuri türbesi ise Perşembe ve Cuma günleri ziyaret edilmiştir (Günay ve Güngör, 2015: 29-30).

Kimi sağaltma ocaklarının tedavi uygulamalarında da günlerin önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir. Günlerin önemli bir fonksiyona sahip olduğu bu sağaltma ocaklarında, tedaviler sadece belirli günlerde gerçekleştirilmiştir. Tedavinin günü, tedavi uygulamasının amacına ulaşabilmesi, uygulamanın tesirli olabilmesi ve hastanın da şifa bulabilmesi için sağaltmalarda dikkat edilmesi gereken hususların başında gelmiştir. Bu bağlamda Mersin'de yüğrük, termiye ve siğil ocaklarına çarşamba (Öger, 2010: 1237-1238); Antalya Korkuteli'nde kemre, ben ve bademcik ocaklarına cumartesi; saçkıran ocağına salı ya da cuma (Gönenç, 2011: 69-72); Ankara'da tüpleme ocağına cumartesi; temra ocağına çarşamba (Temizsoylu, 2012: 66); Gaziantep Araban'da değirmi (terme) ve siğil ocaklarına çarşamba (Özaslan, 2012: 41, 48); Konya'da dalak ve sarılık ocaklarına

çarşamba (Çevik, 2008: 144, 150); yine Mersin’de tıbka ocağına cuma; yılanlık, sarılık ve kengi ocaklarına çarşamba (Sever, 2016: 216, 218, 223); Ankara Çubuk’ta temre ocağına cumartesi; siğil ocağına perşembe, cuma ya da pazar (Özkan, 2012: 78, 94); Denizli’de dalak kesme ocağına cumartesi (Öngel, 1997: 12); Düziçi’nde temra ocağına çarşamba ve cuma (Kurum, 2008: 27); Kayseri’de göz çırpması, çubuk ve siğil ocaklarına Çarşamba; terme ocağına çarşamba veya perşembe (Tek, 2018: 172) günleri gidilmiştir. Ancak yukarıda da görüldüğü üzere günler kesinlik taşımayıp ocaklara göre değişebilmekte ve aynı hastalığın tedavisi Anadolu’nun çeşitli yerlerindeki ocaklar tarafından farklı günlerde yapılabilmektedir.

Yaşamın çeşitli alanlarında karşımıza çıkan inanışlarda günlerin önemli bir ehemmiyet arz ettiğini gösteren bu örnekler, günlerin insanlar için her zaman büyüsel bir nitelik taşıdığını ve insanoğlunun günlere olumlu ve olumsuz anlamlar yükleyerek onları majik bir hüviyete бүрүндүрдүгүнү açıkça göstermektedir.

Nevruz ve Türk Kültüründe Nevruz

Güneşin koç burcuna girdiği miladî takvime göre 22 Mart’a, Rumî takvime göre de 9 Mart’a (Çay, 1985: 6) denk gelen ve Farsça “yeni gün” anlamına gelen Nevruz, yüzyıllardır dünyanın farklı yerlerinde yaşayan muhtelif milletler tarafından kutlanan önemli bir gündür. Tabiatın yeniden canlanışını ifade eden Nevruz’u milletler kendi mitolojik ve efsanevi unsurlarıyla, kendi örf ve âdetleriyle kaynaştırarak şekillendirmişler ve bir bayram hâline getirmişlerdir (Aslan, 2002: 9). İnsan ruhunun tabiattaki uyanışla birlikte kutladığı bir bayram olan Nevruz (Mustafayev, 2013: 62), baharı, bereketi, yeni yılı ve yılın başlangıcını çağırır (Artun, 2002: 21). Doğanın yeniden canlanışıyla kötülüklerden arınıp temizlenmeyi ifade eden ve bunlara ait inanış ve pratikleri ihtiva eden Nevruzda, “efsanevî bir geçmişin başlangıcında meydana gelen kutsal bir olay hatırlanmış ve bu olay yeniden güncelleştirilmiştir (Güngör, 2004: 47; Önal, 2006: 29). Eskidiğine, yıprandığına inanılan insan, toplum ve kâinat Nevruzla yenilenmiş, tazelenmiştir.

Türk dünyasında Nevruz, Noruz, Navruz, Ergenekon, Bozkurt, Çağan, Nooruz, Novruz, Noruz, Noyruz, Navrez, Gündönümü, Mevris, Ulusun Ulu Günü, Ulu Kün, Kürklü Marta, İlk yaz Yortusu, Yeni Yıl, Yeni Gün, Mereke, Meyram, Nartukan, Nartavan, Isiakh Bayramı, Bahar Bayramı, Yörük Bayramı, Altay Ködürgeni, Sultan-ı Navruz, Sultan-ı Nevruz, Nevruz Sultan, Mart Dokuzu, Baba Martı (Çay, 1985: 47-104; Önal, 2006: 28; Mustafayev, 2013: 63) adlarıyla bilinen bu gün çok eski zamanlardan itibaren Türklerde özel bir gün kabul edilmiş ve bu günde çeşitli ritüeller gerçekleştirilerek kutlamalar yapılmıştır.

Türkler, bahar, yaz ve güz mevsimleri gibi yılın belli zamanlarında birtakım törenler ve ayinler gerçekleştirmişlerdir (Çay, 1985: 28). Bunlar içerisinde bilhassa bahar mevsiminin gelişle gerçekleştirilen tören ve ayinlerin ayrı bir yeri olmuştur. Zira Türkler baharın gelmesi ve doğanın yeniden canlanması ile yeni bir yılın başladığını düşünmüşler ve bu çerçevede yeni yılın kendilerine, hayvanlarına ve çevrelerine bolluk, bereket, huzur ve mutluluk getirmesi amacıyla bu bahar bayramlarını daha büyük bir coşkuyla kutlamışlardır.

Türklerde özel günler olarak kabul edilen bahar bayramlarına Asya Hunlarından itibaren rastlanmıştır (Çay, 1985: 31). Çin kaynaklarında, Hunların 21 Mart’ta hazır yemeklerle kıra çıktıkları ve bahar şenlikleri yaptıkları; bu günde kendi adetlerine göre çeşitli kutlamalar gerçekleştirdikleri, ibadet ettikleri, atalarına ve Gök Tanrı’ya kurbanlar kestikleri, büyük törenler yaptıkları belirtilmiştir (Mustafayev, 2013: 61; Ekrem, 2016: 71). Bu kaynaklarda eski Türklerin ve diğer göçebe toplulukların otların yeşerdiği bu bahar başlangıcını yılbaşı olarak kutladıklarını, bu bağlamda da onu yılın birinci ayı olarak kabul ettiklerini kaydetmiştir (Ekrem, 2016: 71, 73). Bahar bayramları Göktürkler,

Uygurlar, Uygur Kağanlığının yerine kurulan Kırgız Kağanlığı ve İlhanlılar zamanında da devam etmiştir (Çay, 1985: 32-34; Güngör, 2004: 46).

Kaşgarlı Mahmut, *Dîvânu Lugâti't Türk* adlı eserinde Nevruz'un yılın başlangıcı olduğunu belirterek şu bilgileri vermiştir: "Türklerde yedi günün adları yoktur. Çünkü 'hafta' İslamiyet'le bilinmiştir. Aynı şekilde şehirlerde ay adları da Arapça adlandırılır. Göçebeler ve cahil kâfirler ise onu dört mevsimle adlandırır. Her üç aylık dönemin bir ismi vardır. Onunla yılın geçtiği anlaşılır. Nevruz'dan sonraki baharın başlangıcına oğla.k ay dendiği gibi. Ondan sonra ulug oğla.k ay yani 'büyük oğla.k ayı'dır; çünkü ikinci ayda o (oğlak) büyür. Ondan sonra ulug ay yani büyük ay. Çünkü bu, yazın ortasıdır; süt çoğalır, bütün hayvanların ve yerin ürünleri artar. Diğeri de bunlar gibidir; çok az kullandıkları için onu zikretmiyorum; sen anla." (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014: 150).

Yukarıda bahsedildiği üzere Türk dünyasında çeşitli isimlerle adlandırılan Nevruz, Türkler arasında Ergenekon Bayramı olarak da bilinmektedir. Türkler bu günü, düşmanlarından korunmak amacıyla sığındıkları ve Ergenekon adı verilen yerde dört yüz yıl yaşadıkdan sonra artık buraya sığamaz olunca demirden dağı eritip çıktıkları gün olarak kabul etmektedirler.

İslamiyet, Türklerin sosyo-kültürel hayatında değişim ve dönüşümlerin yaşanmasına sebep olmuştur. Türkler, İslamiyet öncesi hayatlarında önemli bir yere sahip olan inanışlarını İslamî bir renge büründürerek İslamiyetle beraber şekillenen yeni hayatlarında yaşatmaya çalışmışlardır. İslamiyet'in kabulünden sonra Nevruz'un kaynağı da İslamî bir olaya dayandırılmış ve Nevruz kutlamaları bu hadiselerle ilişkilendirilmiştir. Bu bağlamda İslamiyet'ten sonra Nevruz, Allah'ın yeryüzünü yarattığı, Hz. Âdem'in çamurdan yoğrulduğu, Hz. Âdem ve Hz. Havva'nın cennetten kovulduktan sonra Arafat Dağında yeniden buluştukları, Nuh'un gemisinin karaya oturduğu, Yusuf Peygamber'in kuyudan kurtarıldığı, Hz. Musa'nın asasıyla Kızıldeniz'i yardığı, Hz. Yunus'un balığın karnından kurtulduğu, Hz. İbrahim'in yakılmak istendiği, Hz. Muhammet'in peygamber olduğu, Kur'an'ı Kerim'in indirilmeye başlandığı, Hz. Ali'nin doğduğu, Hz. Ali ve Hz. Fatma'nın evlendiği, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in doğduğu, Kerbela olayının yaşandığı gün (Çay, 1985: 6-7; Aslan, 2002: 12; Artun, 2002: 22; Mustafayev, 2013: 62) olarak telakki edilmiştir.

Selçuklular ve Osmanlılar dönemlerinde devam eden Nevruz geleneği² Anadolu coğrafyasıyla birlikte tüm Türk dünyasında Türklüğün ortak kültür mirası, birlik ve beraberliğinin sembolü olarak az çok farklarla bugün de coşkuyla kutlanmaya devam etmektedir.

Nevruz'un Günlerle İlişkisi ve Nevruz'un Denk Geldiği Güne göre Anlamı

Nevruz'un günlerle ilişkisine dair metnin yer aldığı bu el yazması İsveç Lund Üniversitesi Kütüphanesi Jarring Koleksiyonunda Jarring Prov. 24 künyesiyle kayıtlıdır. Bu eser, 1982'de Lund Üniversitesi Kütüphanesine bağışlanan Doğu Türkistan el yazmaları Jarring Koleksiyonuna ait bir eserdir. Doğu Türkistan'ın Yarkend şehrinden alınan bu eser, 240x150 mm. ebatında ve 28 varaktır. Kayıtlarda, eserin 1347 (1928-1929) tarihli olduğu belirtilmektedir. Metinde günler kırmızı mürekkepli kalemle yazılmıştır. Metin, el yazmasının 21a-22b varakları arasında yer almaktadır.

Nevruz'un günlerle ilişkisi ile ilgili bu metin, "Nevrüz-ı âlemniñ beyânıdır" başlığını taşımaktadır. Metnin kim tarafından kaleme alındığına ilişkin bir bilgi, bir kayıt yoktur.

² bkz. (Güngör, 1998: 277); (Aslan, 2002: 10); (Güngör, 2004: 46); (Şengül, 2008: 63-66); (Mustafayev, 2013: 63-65).

Müellif, bu bilgilerin İbn-i Tirmizî'den³ rivayet edildiğini belirtmiş ve pazar gününden başlayarak Nevruz'un denk geldiği günlere göre o yılın nasıl geçeceği ile ilgili açıklamalara yer vermiştir. Buna göre Nevruz'un pazara denk gelmesi onun güneşle ilişkili olduğuna delalettir. Nevruz'un pazara denk geldiği yıl bereketli geçecek, tarım ürünleri, her türlü nimet bol olacak, hizmetkârların nasibi çok olacak, huzurlu ve mutlu olunacak, kuş, karınca gibi varlıklar çok olacak buna karşılık halkın birbirine muhalefeti çok olacak ve halk arasında veba salgını görülecektir.

Nevruz, pazartesi gününe denk geldiği takdirde bu aya delalettir. O yıl, nimetler, kar ve yağmur çok olacak, fakirlerin hâli iyi ve güzel olacak, soyluların makamı artacak, ticaretle uğraşanların kârları iyi olacaktır. Tarım ürünlerindeki verim orta halli olacak fakat tarımda bir afet görülecek buna mukabil dağlardaki tarım faaliyetleri iyi olacak ve ot çok olacaktır.

Nevruz salı gününe denk geldiği takdirde o yıl nimet çok olacak, tarım ürünleri bol ve güzel olacak, özellikle üzüm çok olacak, pazardaki malların fiyatları uygun olacak ve ot çok olacaktır. Ancak bu yılda hizmetçiler birbirlerine karşı acımasız olacak ve bunların çocukları arasında da husumet olacaktır. Nevruz'un salı gününe denk geldiği yıl fakirlerin hâli de birbirlerine eşit olacaktır.

Nevruz çarşamba gününe denk gelmesi Utarit (Merkür) yıldızıyla ilişkili olduğunun göstergesidir. Bu yıl insanlar için kanlı geçecek, kan dökülecek ancak yiyecekler tatlı olacaktır. Bu yılda beyler güler yüzlü olacak, kazançları artacak, yılan, çıyan, cin çok olacak, fasulye, bürülce, buğday gibi ürünler bol olacaktır. Hizmetçiler arasında göz ağrısı bu yılda çok görülecektir.

Nevruz perşembe gününe denk gelmesi Müşteri (Jüpiter) yıldızıyla ilişkili olduğunun göstergesidir. Bu yılda kar ve yağmur çok yağacak, askerlerin durumu iyi olacak ve padişahların hâli de birbirine denk olacaktır.

Nevruzun cuma gününe denk gelmesi Zühre (Venüs) yıldızıyla ilişkili olduğunun göstergesidir. Bu yılda yağmur ve kar çok yağacak, tarım ürünleri ve nimetler çok, susam orta halli olacak ve fiyatlar da uygun olacaktır.

Nevruzun cumartesi gününe denk gelmesi Zühal (Venüs) yıldızıyla ilişkili olduğunun göstergesidir. Bu yıl kış uzun geçecek, kıtlık çok olacak, kâfir göçü yaşanacak ve padişahlar arasında kan dökülecektir. Ancak tarım çok olacak ve günahkârların hâli de eşit olacaktır. Müellif, metnin sonunda Nevruz hangi güne denk gelirse gelsin "*bismi'l-lâh da bismi'l-lâh da bismi'l-lâhi şifâ vâllahu a'lem bi's-şevâb ve aleyhi'l merceu ve'l meâb temmet el kitâb bi avnü'l melik el-vehhâb*" duası okunduğu takdirde o yıl, Allah'ın bütün bela ve âfetlerden insanları koruyacağını belirterek metni bitirir.

Sonuç

Yaşamın çeşitli alanlarında karşımıza çıkan günlerle ilgili inanışlar, günlerin insanoğlunun yaşam serüveni içerisinde mühim bir yere haiz olduğunu ve günlerin insanlar için her zaman büyüsel bir vasfa sahip olduğunu göstermektedir. Günlerle ilgili yukarıdaki

³ Hadis ilminin önde gelen âlimlerinden olan Ebû İsa Muhammet b. Sevre (Yezîd) et-Tirmizî, muhtemelen 209 (824) yılında bugün Özbekistan sınırları içerisinde bulunan Tirmiz'de doğmuştur. Tirmizî, muhtemelen 235 (849) yılında hadis tahsiline başlamış ve önce Tirmiz'de daha sonra da Horasan, Irak ve Hicaz başta olmak üzere diğer bazı bölgelerdeki âlimlerden hadis öğrenmiştir. Uzun süre Buharî'nin öğrenciliğini yapmış, ondan pek çok hadis rivayet etmiş ve fikhü'l hadisi öğrenmiştir. Tirmizî'nin "sika" bir muhaddis olduğu hususunda âlimlerin icma etmesi onun hadis rivayetlerinde eriştiği güveni; en önde gelen âlimler için kullanılan "imam" lakabıyla anılması da hadis ilmindeki üstün yerini göstermektedir. 13 Receb 279'da (9 Ekim 892) Tirmiz'e bağlı Buğ köyünde vefat eden Tirmizî'nin El-Câmi'u's Sahîh, Eş-Şemâ'ilü'n-Nebeviyye, El-İlelü'l Kebîr, el-İlelü's-sagır, Tesmiyetü ashâbi'n-nebî, Kitâbü't-Târîh, Kitâbü'l-Esmâ', ez-Zühd adlı eserleri vardır (Kandemir, 2012: 202-204).

tespitler, tarihi süreç içerisinde halkın gözlemlerinin, yaşadığı tecrübelerin ve bu tecrübeler neticesinde yaptığı değerlendirmelerin bir sonucudur. Hayatını doğa olaylarına göre şekillendiren ve düzenleyen insanoğlu, geçmişin deneyimleriyle kendi tecrübeleri ve gözlemleri neticesinde elde ettiği bilgi ve birikimle günleri, ayları, yılları yorumlayıp zihin süzgecinden geçirmiş ve bir hükme varmıştır. Böylece o, işlerini, hareketlerini bu yargılara göre yapmış, gelecek ile ilgili hükümlerini ona göre vermiş ve bu bağlamda tedbirlerini de ona göre almıştır. Dolayısıyla zaman kavramı ve bu kavramın bir ögesi olan günler, geçmişten günümüze tarihi süreç içerisinde kişinin karakterinden yaşamına, tabiat hadiselerinden vukua gelebilecek olaylara kadar insanın yaşamında etkili olan bir olgu olarak var olmuştur.

Kaynakça

- ABDULKADİROĞLU, Abdulkerim. (1997). *Türk Halk Edebiyatı ve Folklor Yazıları*. İzmir: Akademi Kitabevi.
- ARAZ, Rıfat. (1995). *Harput'ta Eski Türk İnançları ve Halk Hekimliği*. Ankara: Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını.
- ARTUN, Erman. (2002). "Türk Halk Kültüründe Nevruz". *Türk Kültüründe Nevruz V. Uluslararası Bilgi Şöleni Bildirileri*. s. 17-25, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- ARTUN, Erman. (2008). *Halk Kültürü Araştırmaları*. İstanbul: Kitabevi.
- ASLAN, Ensar. (2002). "Türk Kültüründe Nevruz". *Türk Kültüründe Nevruz V. Uluslararası Bilgi Şöleni Bildirileri*. s. 9-16, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- AYDIN, Mehmet. (1982). "Konya Ermenek Bölgesinde Halk İnançları". *II. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri*. C. IV, s. 1-9, Ankara: Gazi Üniversitesi Basın Yayın Yüksekokulu Basımevi.
- BEZİRCİ, Seyit. (2006). *Konya Halkbilimi Folklor Güldestesi*. Konya: Konya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları.
- BORATAV, P. Naili. (2003). *100 Soruda Türk Folkloru (İnanışlar, Töre ve Törenler, Oyunlar)*. İstanbul: K Kitaplığı.
- ÇAY, Abdulhaluk. (1985). *Türk Ergenekon Bayramı Nevrûz*. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü.
- ÇEVİK, Bülent. (2008). *Konya'da Halk Hekimliği Uygulamalarının Dünü ve Bugünü*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- DEDE, Abdürrahim. (1978). *Batı Trakya Türk Folkloru*. Ankara: Kültür Bakanlığı.
- EKREM, N. Hidayet. (2016). "Çin Kaynaklarına Göre Türklerde Nevruz". *Curr Res Soc Sci*, 2 (2) s. 67-78.
- ELİADE, Mircea. (2002). *Babil Simyası ve Kozmolojisi*. (Çev.: M. Emin Özcan), İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- ERCİLASON, A. Bican ve AKKOYUNLU, Ziyat. (2014). *Dîvânu Lugâti't Türk Giriş-Metin-Çeviri-Notlar-Dizin*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- GÖNENÇ, Alpaslan. (2011). *Antalya İli Korkuteli İlçesinde Halk İnanışları ve Halk Hekimliği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- GÜNAY, Ünver ve Güngör, Harun. (2015). *Başlangıçlarından Günümüze Türklerin Dini Tarihi*. Ankara: Berikan Yayınevi.
- GÜNGÖR, Harun ve KÖYLÜ, Bekir. (2015). *Türk Halk İnanışları Ders Notları*. Kayseri: Tezmer.
- GÜNGÖR, Harun. (1998). *Türk Bodun Bilimi Araştırmaları*. Kayseri: Kivılcım Yayınları.
- GÜNGÖR, Harun. (2004). "Dinler ve İnançlarda Nevruz". *Türk Dünyasında Nevruz Ansiklopedisi*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- IRMAK, Yılmaz. (2018). "Bingöl Halk İnançları ve Uygulamaları". *Dil ve Edebiyat Araştırmaları*, (17) s. 191-222.
- JARRİNG PROV. 24 (1347). İsveç Lund Üniversitesi Kütüphanesi Jarring Koleksiyonu.
- KANDEMİR, M. Yaşar. (2012). "Tirmizî". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. C. 41.
- KOCATÜRK, Saadettin. (1982). "Bazı Din ve Kavimlerde, Özellikle İslamiyet'te Yedi Sayısı". *II. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri*. C. IV, s. 279-297, Ankara: Gazi Üniversitesi Basın Yayın Yüksekokulu Basımevi.
- KURUM, Uygur. (2008). *Düziçi'nde Halk Hekimliği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- KÜÇÜKBEZİRCİ, Seyit. (2006). *Konya Halkbilimi Folklor Güldestesi*. Konya: İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları.
- MAUSS, Marcel. (2011). *Sosyoloji ve Antropoloji*. (Çev.: Özcan Doğan), İstanbul: Doğu Batı Yayınları.
- MUSTAFAYEV, Beşir. (2013). "Adriyetik'ten Çin Seddine Uzanan Nevruz Geleneği". *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 2 (3) s. 60-73.
- ÖGER, Adem. (2010). "Tarsus ve Çevresinde Sağaltma Ocakları ve Bunlara Bağlı Uygulamalar". *Turkish Studies*, 5 (1) s. 1231-1246.
- ÖNAL, M. Naci. (2006). "Nevruz Geleneği". *Eğitim*, 6 (72) s. 28-31.
- ÖNGEL, Gülnur. (1997). *Denizli Halk Hekimliğinde Ocaklar*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÖZASLAN, Aysegül. (2012). *Halk Hekimliğinde Ocaklık Kurumu ve Araban (Gaziantep) İlçesi Örneğinde Kadın Ocaklılar*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÖZERGİN, Kemal. (1974). "Günlerle İlgili İnançlar". *TFA*, (300), s. 7028-7029.
- ÖZKAN, Tuba (2012) *Geleneksel Tıptan Modern Tıbbı Ocaklık Kurumu: Ankara İli Çubuk İlçesi Örneği*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- SEVER, Mustafa. (2016). *Mersin ve Yakın Çevresinde Halk İnançları ve Halk Hekimliği*. Ankara: Barış Kitap.
- ŞENGÜL, Abdullah. (2008). "Türk Kültüründe Nevruz ve Anadolu'da Nevruz Kutlamaları". *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, (26) s. 61-73.
- TANYU, Hikmet. (1973). "Dini Folklor veya Dini-Manevî Halk İnançlarının Çeşit ve Mahiyeti Üzerinde Bir Araştırma I". *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (21), s. 123-142.
- TEK, Recep. (2018). *Kayseri Yöresi Sağaltma Ocakları*. Konya: Kömen.

TEMİZSOYLU, Aydın. (2012). *Ankara'da Halk Hekimliği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

TÜRKDOĞAN, Orhan. (1982). "Doğu Anadolu'da Ana-Çocuk Bakımı ile İlgili Kültür Kalıpları". *II. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri*. C. IV, s. 587-597, Ankara: Gazi Üniversitesi Basın Yayın Yüksekokulu Basımevi.

ÜLKÜTAŞIR, M. Şakir. (1976). "Türkiye Türklerinde Ad Verme ile İlgili Gelenek ve İnançlar". *II. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri*. C. IV, s. 369-384, Ankara: Kültür Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Yayınları.

VEREN, Ergün. (2014). "M.Ö. 8. Yüzyıldan Günümüze Halk Takviminde Günlerin Uğuru İle İlgili İnanma". *Aydın Efesi*, 4 (20), s. 36-39.

YALMAN (Yalgın), Ali Rıza. (1977). *Cenupta Türkmen Oymakları I, II*. (Yay. Haz. Sabahat Emir), Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

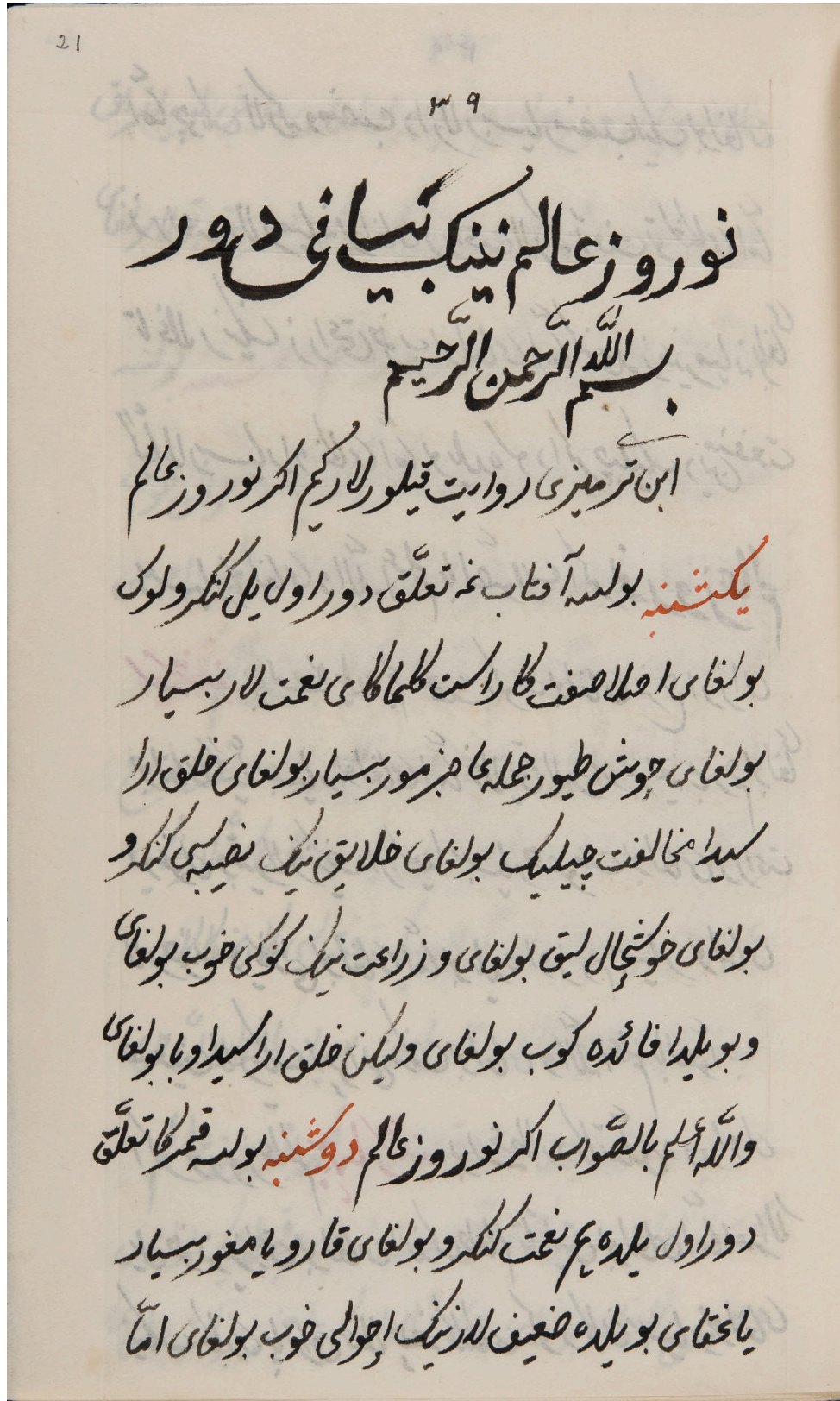
Transkripsiyonlu Metin

[21a] Nevrüz-ı Ǿālemniñ beyānidur

Bismi'llāhi'r-rahmāni'r-rahīm

İbn-i Tirmizî rivāyet kılurlar kim eger nevrüz-ı Ǿālem yekşenbe bolsa āfitābğa taǾalluǵdur. Ol yıl keñrülük bolǵay. Aślā śıǵıtga rāst kelmegey niǾmetler bisyār bolǵay hoş tuyūr cümle Ǿāciz mūr bisyār bolǵay halk arasında muhālefetçilik bolǵay halāyıǵniñ naşibesı keñrü bolǵay hoşhallıǵ bolǵay ve zirāǾatniñ kenügi hūb bolǵay ve bu yılda fāǾide köp bolǵay velikin halk arasında vebā bolǵay vā'l-lah-i Ǿālem bi's-śevāb. Eger nevrüz-ı Ǿālem düşenbe bolsa qamerga taǾalluǵdur ol yılda hem niǾmet keñrü bolǵay qar ve yamǵur bisyār yağqay bu yılda zaǾiflerniñ ahvāli hūb bolǵay ammā [21b] ammā çoñlarga ve mansıbdārılar bisyār mansıblıǵ bolǵay zirāǾatlar miyāne bolǵay zirāǾatlarge āfet tüşgey ammā taǵlarınñ zirāǾatı hūb bolǵay ammā küncüd zagir miyāne bolǵay giyāhlar bisyār oñgay ammā bu yılda sodāgerçilikdin menfaǾat bisyār bolǵay vā'l-lah-i Ǿālem bi's-śevāb. Eger nevrüz-ı Ǿālem seşenbe bolsa bu yılda hem niǾmet köp bolǵay narh-ı erzān bolǵay giyāh bisyār bolǵay ammā halāyıǵlar birbirige bî-rahm bolǵay oǵul ve kızlarınñ arasında bisyār huşümet bolǵay zirāǾatlar hūb ve yaǵşi bolǵay ammā bu yılda üzüm bisyār bolǵay zaǾiflerniñ ahvāli teñ bolǵay vā'l-lah-i Ǿālem bi's-śevāb. Eger nevrüz-ı Ǿālem çehārşenbe bolsa 'utāridge taǾalluǵdur ol yıl hūn-rizlik bolǵay andag taǾām tatlıǵ bolǵay ammā ümerālarınñ kārı patraq śalāhğa kelgey körgeñ bisyār bolǵay [22a] yılan, çıyan, cin bolar bisyār bolǵay maş lüvbiya tarıǵ hūb bolǵay ammā halāyıǵlar arasında köz aǵrıǵı tola bolǵay vā'l-lah-i Ǿālem bi's-śevāb. Eger nevrüz-ı Ǿālem pencşenbe bolsa müşterige taǾalluǵdur ol yılda sipāhlarniñ ahvāli hūb bolǵay qar yamǵur bisyār yağqay pādişāhlarniñ ahvāli teñ bolǵay vā'l-lah-i Ǿālem bi's-śevāb. Eger nevrüz-ı Ǿālem āzine bolsa zührege taǾalluǵdur ol yılda narh-ı erzān ve niǾmet-ferāh bolǵay zirāǾat hūb bolǵay küncüd miyāne bolǵay sipāhlarniñ hāli zaǾif bolǵay fitnegerlerniñ fitnessi kārğa kelgey ammā patraq śalāhğa kelgey qar yamǵur bisyār yağqay ammā Hāq Sübhāne ve TeǾālā imān rüzi kılǵay. Eger nevrüz-ı Ǿālem şenbe bolsa zühlge taǾalluǵdur ol yılda qahtlık bolǵay ve hurüc-ı kāfirān bolǵay pādişāhlar arasında hūn-rizlik bolǵay [22b] ziraǾat hūb bolǵay fāsıǵlarınñ oǵrılarniñ ahvāli teñ bolǵay zemistān bisyār bolǵay vā'l-lah-i Ǿālem ve yene bu duǾāni oqup içse yene yıl başıǵıça Hudāy TeǾālā cümle āfet ve beliyātın öz penāhıda saǵlaǵay ol duǾā bu turur *bismi'l-lāh da bismi'l-lāh da bismi'l-lāhi śifā vāllahu aǾlem bi's-śevāb ve aleyhi'l merceu ve'l meāb temmet el kitāb bi avnü'l melik el-vehhāb* 1347.

Orijinal Metin



۴۰
 اما چونک لارکه و منصب دارلار بسیار منصب لیک بولغای
 زراعت لار میان بولغای زراعت لارکه آفت بولغای اما
 تاغلا زینک زراعتی خوب بولغای اما کنجد زغیر میان بولغای
 گیلار بسیار اولغای اما بویله کودا کر چیلک دین منفع
 بسیار بولغای والله اعلم بالصواب اگر نوروز عالم
سینب بولسه بویله هم نعمت کوب بولغای نرغ ارزان
 بولغای گیل بسیار بولغای اما خلایق لار بر بر یغی بزم بولغای
 اوغول و قنیر لار نیک اراکیدا بسیار هفومت بولغای زراعت
 لار خوب و یخشی بولغای اما بویله اوزوم بسیار بولغای
 ضعیف لار نیک احوالی تنک بولغای والله اعلم بالصواب
 اگر نوروز عالم **چهار شنب** بولسه عطار دکاتعلق دور اول
 یل هونر نریق بولغای انذک طعام تاملیق بولغای اما امرالار
 نیک کاری پاتراق صلاحه کلکای کودکان بسیار بولغای

بیلان چیان جن بولار بسیار بولغای ماشن لوبیاتریق
 خوب بولغای اما خلايق لار اراکیدا نوز اخر یقی تولا بولغای
 والله اعلم بالصواب اگر نوزوز عالم **پنجشنبه** بولس
 مشته یغی تعلق دور اول یلده کپالار نیک احوالی خوب
 بولغای قار یا مغور بسیار یاغغای پادشاه لار نیک احوالی
 نیک بولغای والله اعلم بالصواب اگر نوزوز عالم **آزینة**
 بولس زین کاتعلق دور اول یلده نرغ ارزان و نعمت فراخ
 بولغای زراعت خوب بولغای کینچد میانه بولغای کپالار نیک
 حالی ضعیف بولغای فتنه گر لار نیک فتنه سی کاره کلکای
 اما پاتراق صلا یغی کلکای قار یا مغور بسیار یاغغای اما علی
 سببانه و تعالی ایمان روزی قیلغای . اگر نوزوز عالم
شنبه بولس زین کاتعلق دور اول یلده قحطه لیک بولغای
 دهنوج کافران بولغای پادشاه لار اراکیدا نوز نیر لبق بولغای

